

2-mavzu: O‘simliklar karantin nazoratidagi mahsulotlar uchun fitosanitar sertifikatini berish tartibi, talablar va shartlar (2soat)

Reja:

1. Fitosanitar sertifikatini berishga doir talablar va shartlar
2. Arizani ko‘rib chiqish va fitosanitar sertifikatini berish yoki fitosanitar sertifikatini berishni rad etish to‘g‘risida qaror qabul qilish

Karantin ruxsatnomasi — o‘simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlarning belgilangan tartibda O‘zbekiston Respublikasi hududiga olib kirilishiga yoki hududidan tranzit tarzida olib o‘tilishiga O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi xuzuridagi O‘simliklar karantini davlat inspeksiyasi tomonidan ruxsat berilganligini tasdiqlovchi hujjat;

fitosanitar sertifikat — eksport qiluvchi mamlakatning vakolatli davlat organlari tomonidan o‘simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlarning har bir transport birligiga beriladigan va o‘simliklar karantini nazoratidagi mahsulotning o‘simliklar karantinidagi ob‘ektlar bilan zararlanmaganligini tasdiqlovchi xalqaro namunadagi hujjat;

eksport qiluvchi mamlakat — o‘simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlarni O‘zbekiston Respublikasiga olib kirish yoki uning hududidan tranzit tarzida olib o‘tilishi uchun xalqaro fitosanitar talablar asosida yuborayotgan mamlakat;

fitosanitar talablar — davlat va xo‘jalik boshqaruvi organlari, yuridik va jismoniy shaxslar uchun bajarilishi majburiy bo‘lgan o‘simliklar karantini nazoratidagi mahsulotga, uni olib kirishga, ishlab chiqarishga, qayta ishlashga, saqlashga, tashishga, sotishga, yo‘q qilishga va o‘simliklar karantini ob‘ektlariga qo‘yiladigan talablarni belgilovchi hujjat;

Fitosanitariya so‘zi uch qismdan iborat bo‘lib, **fito** – grek tilidan olinib o‘simlikni anglatadi, **sanitas** – lotin tilida sog‘lomlik, **ars** – san‘at (lotin tilida) ni bildiradi. Demak, agar bu so‘zlarni qo‘shsak qo‘yidagi tushuncha paydo bo‘ladi – o‘simliklarni sog‘lomlashtirish san‘ati. Bizning fanimizga tegishli bu qo‘yidagicha ifodalanadi – qishloq xo‘jalik ekinlarini sog‘lomlashtirish san‘atini nazorat qilish.

Gollandiya olimi Van der Plank fikricha fitosanitariya – epifitotiyaga sababchi bo‘lgan inokulyumni keskin kamaytirish yoki umuman yo‘q qilish jarayoni deb ta‘rif bergan edi. Hozirgi qarashlarga binoan fitosanitariya faqat epifitotiya shaklidagi kasalliklarga emas, balki umuman barcha kasalliklarga tegishli chora – tadbirlar majmui deb hisoblanadi.

Quyidagilar fitosanitar sertifikatini berish uchun rioya etilishi majburiy talablar va shartlar hisoblanadi:

yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan o'simliklar karantini to'g'risidagi qonun hujjatlariga, jumladan karantin qoidalariga, shuningdek fitosanitar talablarga rioya etilishi;

o'simliklar karantini davlat inspektori tomonidan o'z vakolati doirasida yuborilgan zarur fitosanitar talablar bajarilishi bo'yicha taqdimnomalarni bajarish, o'simliklar karantini ob'ektlari aniqlanganda o'simliklar karantini qoidalariga muvofiq o'rnatilgan cheklashlar va ko'rsatmalarga rioya qilish;

O'zbekiston Respublikasidan olib chiqilayotgan o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlar xalqaro fitosanitar talablarga, savdo shartnomalarida (bitimlarida) nazarda tutilgan fitosanitar shartlarga javob berishi va O'zbekiston Respublikasi hududidan olib chiqilishi mumkin bo'lmagan o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlar ro'yxatiga kirmagan bo'lishi;

O'zbekiston Respublikasidan olib chiqilayotgan o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlar yetishtirilgan hududda karantin holati e'lon qilinmagan bo'lishi;

O'zbekiston Respublikasidan olib chiqilayotgan o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlarni import qiluvchi mamlakat hududiga O'zbekiston Respublikasi hududidan karantindagi zararli organizmlar kirib borish xavfi mavjud bo'lmasligi;

fitosanitar sertifikatini berish natijasida harakatlarni bajarish va (yoki) muayyan faoliyatni amalga oshirish, fuqarolarning hayoti va sog'lig'iga yoki o'simlik dunyosi ob'ektlariga hamda ularning yashash muhitiga haqiqatda xavf solmasligi;

fitosanitar sertifikatini olish uchun yuridik va jismoniy shaxslar arizani o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlarni O'zbekiston Respublikasidan olib chiqish rejalashtirilgan kundan kamida 30 kun avval tegishli hududiy inspeksiya taqdim qilishi.

O'zbekiston Respublikasidan olib chiqilayotgan o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlarni fumigatsiya qilish talab etilgan hollarda yuridik va jismoniy shaxslar fumigatsiya ishlarini o'tkazish uchun zarur bino va inshootlar bilan ta'minlaydilar.

Fitosanitar sertifikatini olish uchun yuridik va jismoniy shaxslar (keyingi o'rinlarda ariza beruvchilar deb ataladi) tegishli hududiy inspeksiya quyidagi hujjatlarni taqdim etadi:

fitosanitar sertifikatini berish to'g'risida mazkur Nizomning [2-ilovasiga](#) muvofiq shakl bo'yicha ariza;

fitosanitar sertifikatini berish to'g'risidagi arizani ko'rib chiqish uchun yig'im to'langanligini tasdiqlovchi bank hujjati.

Ariza beruvchidan ushbu badda nazarda tutilmagan hujjatlarning taqdim etilishini talab qilishga yo'l qo'yilmaydi.

Ariza hududiy inspeksiya ariza beruvchilar tomonidan bevosita, pochta aloqasi vositalari orqali yoki elektron shaklda, ular olinganligi haqidagi xabarnoma bilan birga taqdim etiladi. Elektron shaklda taqdim etilgan ariza ariza beruvchining elektron raqamli imzosi bilan tasdiqlanadi.

Fitosanitar sertifikatini olish uchun hududiy inspeksiya taqdim etilgan hujjatlar ro'yxat bo'yicha qabul qilinadi, ro'yxat hududiy inspeksiya tomonidan hujjatlar qabul qilingan sana to'g'risida belgi qo'yilgan holda darhol ariza beruvchiga topshiriladi (yuboriladi).

Ariza beruvchilar tomonidan taqdim etilgan ariza barcha hollarda, toki vakolatli organ ularning ishonchsizligini isbotlamaguncha ishonchli hisoblanadi.

Ariza ko'rib chiqilganligi uchun:

10 kg gacha bo'lgan bir dona jo'natma (qo'l yuki) uchun eng kam oylik ish haqining o'n besh foizi miqdorida;

100 kg gacha yuk ortilgan bir transport birligi uchun eng kam oylik ish haqining o'n sakkiz foizi miqdorida;

500 kg gacha yuk ortilgan bir transport birligi uchun eng kam oylik ish haqining yigirma foizi miqdorida;

1000 kg gacha yuk ortilgan bir transport birligi uchun eng kam oylik ish haqining yigirma besh foizi miqdorida;

1000 kg dan ortiq yuk ortilgan bir transport birligi uchun eng kam oylik ish haqining ellik foizi miqdorida yig'im undiriladi.

Ariza ko'rib chiqilganligi uchun yig'im summasi Inspeksiyaning hisob raqamiga o'tkaziladi. Ariza beruvchi berilgan arizadan voz kechgan yoki ariza ko'rib chiqilgandan so'ng fitosanitar sertifikatini berish rad etilgan taqdirda to'langan yig'im summasi qaytarilmaydi.

Hududiy inspeksiya arizani ko'rib chiqishda fitosanitar sertifikatini berishi uchun boshqa vakolatli organlar tomonidan beriladigan ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni olishi talab qilingan hollarda, ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni berish soddalashtirilgan tartibda "bir darcha" orqali amalga oshiriladi, bunda hududiy inspeksiya mazkur hujjatlarni yuridik va jismoniy shaxslarning ishtirokisiz mustaqil ravishda oladi.

Fitosanitar sertifikatini berish yoki berishni rad etish to'g'risidagi qaror ariza beruvchilar tomonidan ariza kelib tushgan kundan boshlab yetti ish kuni davomida qabul qilinadi.

Hududiy inspeksiya fitosanitar sertifikatini berish yoki berishni rad etish to'g'risidagi qaror qabul qilingan sanadan e'tiboran bu haqidagi tegishli hujjatni bir ish kundan kechiktirmay ariza beruvchilarga berishi (yuborishi) yoki bunday

hujjatni berish rad etilganligi to'g'risida uni yozma shaklda, shu jumladan, axborot tizimi orqali elektron shaklda xabardor qilishi shart.

Fitosanitar sertifikatini maxsus raqamlangan, himoyalangan holatda mazkur Nizomga [3-ilovaga](#) yoki [3 a-ilovaga](#) muvofiq shaklda rasmiylashtiriladi.

Fitosanitar sertifikatini berilgan kundan boshlab o'simliklar karantini nazoratidagi mahsulotlar O'zbekiston Respublikasidan importyor mamlakatga yetib borgan kungacha amal qiladi.

Quyidagilar fitosanitar sertifikatini berishni rad etish uchun asos hisoblanadi:

fitosanitar sertifikatini berilishi uchun zarur bo'lgan hujjatlarning ariza beruvchilar tomonidan to'liq bo'lmagan hajmda taqdim etilganligi;

ariza beruvchilarning ruxsat berishga doir talablar va shartlarga muvofiq emasligi;

ariza beruvchilar tomonidan taqdim etilgan arizada noto'g'ri yoki buzib ko'rsatilgan ma'lumotlarning mavjudligi;

o'rganishlar, tadqiqotlar, tekshirishlar yoki boshqa ilmiy va texnik baholashlarning yakunlari bo'yicha asoslantirilgan salbiy xulosa olinganligi.

Ushbu bandda nazarda tutilmagan boshqa holatlarda fitosanitar sertifikatini berishni rad etishga yo'l qo'yilmaydi.

Fitosanitar sertifikatini berishning rad etilganligi haqidagi xabarnoma ariza beruvchiga yozma shaklda, rad etish sabablari, qonun hujjatlarining aniq normalari va ariza beruvchi ko'rsatilgan sabablarni bartaraf etib, takroran ko'rib chiqish uchun hujjatlarni taqdim etishi mumkin bo'lgan muddat ko'rsatilgan holda yuboriladi (topshiriladi). Ariza beruvchi rad etish sabablarini bartaraf etib va hujjatlarni takroran ko'rib chiqish uchun taqdim etishi mumkin bo'lgan muddat fitosanitar sertifikatini berish rad etilganligi haqidagi yozma xabarnoma olingan kundan e'tiboran o'n ish kunidan kam bo'lmasligi kerak.

Ariza beruvchi fitosanitar sertifikatini berishni rad etish uchun asos bo'lgan sabablarni belgilangan muddatda bartaraf etgan taqdirda, hujjatlar takroran ko'rib chiqish, fitosanitar sertifikatini berish yoki uni berishni rad etish ariza beruvchidan rad etish sabablari bartaraf etilganligini tasdiqlovchi tegishli hujjatlar olingan kundan e'tiboran besh ish kuni ichida tegishli hududiy inspeksiya tomonidan takroran ko'rib chiqiladi. Ariza takroran ko'rib chiqilganligi uchun yig'im undirilmaydi.

Hujjatlarni takroran ko'rib chiqishda ariza beruvchiga ilgari yozma xabarnomada bayon qilinmagan rad etish sabablarining tegishli hududiy inspeksiya tomonidan keltirilishiga yo'l qo'yilmaydi, ilgari ko'rsatilgan sabablar bartaraf etilganligini tasdiqlovchi hujjatlar bilan bog'liq rad etish sabablarining keltirilishi bundan mustasno.

Fitosanitar sertifikatini berish rad etilganligi haqidagi xabarnomada ko'rsatilgan muddat o'tgandan keyin ariza beruvchi tomonidan topshirilgan ariza

yangidan topshirilgan hisoblanadi va tegishli hududiy inspektsiya tomonidan umumiy asoslarda ko'rib chiqiladi.

Ariza beruvchi fitosanitar sertifikatini berishning rad etilganligi, shuningdek tegishli hududiy inspektsiya mansabdor (vakolatli) shaxsining harakati (harakatsizligi) yuzasidan belgilangan tartibda shikoyat qilish huquqiga ega.

Savollar:

1. Fitosanitariya talablari nimalardan iborat?
2. Import mahsulotlarni mamlakat hududiga olib kirishda qanday hujjatlar talab qilinadi?
3. Karantin ruhsatnomzasi qanday hujjat hisoblanadi?